

Raport Layman

RECONSTRUCȚIA ECOLOGICĂ A HABITATELOR FORESTIERE ȘI
ACVATICE DIN PARTEA SUPERIOARĂ A VĂII DÂMBOVIȚA, MUNȚII
FĂGĂRAȘ

Brașov – România

LIFE11/NAT/RO/823

LIFE + "RECONSTRUCȚIA ECOLOGICĂ A HABITATELOR FORESTIERE ȘI ACVATICE DIN PARTEA SUPERIOARĂ A VĂII DÂMBOVIȚA, MUNȚII FĂGĂRAȘ" LIFE11/NAT/RO/823

<https://www.carpathia.org/ro/proiectul-life/>

Abreviere: "CARPATHIA Restoration"

Scop: Dezvoltarea unor măsuri de reconstrucție pe o suprafață de 20.000 ha din situl Natura 2000 ROSCI0122 Munții Făgăraș.

Beneficiar: Fundația Conservation Carpathia

Tipul organizației: ONG - Fundație

Buget total: 5,835,248.00 €

Contribuție EU: 2,917,624.00 € prin Programul LIFE+ (50% din bugetul total eligibil)

Durata proiectului: 6 ani (2012 - 2018)

Manager proiect: Barbara PROMBERGER-FÜRPAß

Situri Natura 2000: RO SCI122 Munții Făgăraș

Habitate țintă: impact direct asupra următoarelor habitate:

- (9410) păduri de *Acidophilous picea*,
- (9110) păduri de fag *Luzulo - Fagetum* cu *Abies alba* și/sau *Picea abies*;
- (4070*) asociații *Pinus mugo* – *Rhododendron myrtifolium*;
- (91E0*) Păduri aluvionare cu *Alnus glutinosa* și *Fraxinus excelsior*.

Fundația Conservation Carpathia (FCC) s-a concentrat încă de la înființarea sa în decembrie 2009 asupra dezvoltării unei rezervații de sălbăticie în bazinul superior al Dâmboviței.

Acest proiect, un proiect pionier pentru conservare prin reconstrucția habitatelor forestiere și aluvionare în România, și-a adus contribuția la obiectivul principal al fundației de a crea o rezervație de sălbăticie de clasă mondială în Carpații de Sud ai României.

Mulțumiri

Mulțumiri speciale Fundației Wyss.

Aducem mulțumiri tuturor celor care au ajutat echipa în activitățile de teren și alte sarcini.

Credit foto: Sandra Bartocha (copertă, p. 9), Daniel Rosengren (p. 3), Dan Dinu (p. 4, 10, 11, 12, 13), George Soare (p. 7).

Design grafic: Dragoș Lazarin

Introducere

Până la mijlocul secolului trecut, o mare parte a Carpaților Meridionali a rămas în starea inițială datorită lipsei de accesibilitate a văilor lungi și a pantelor abrupte.

După 1950, când au fost naționalizate toate pădurile și primele planuri de gestionare a pădurilor au fost elaborate, multe din pădurile virgine existente au fost tăiate și înlocuite cu o a doua generație de copaci. În acele vremuri, autoritatea forestieră de stat a asigurat replantarea și continuitatea forestieră. În valea Dâmboviței, situația pădurilor rămâne aceeași până în 2004, când pădurile au început să fie returnate foștilor proprietari, iar lemnul a început să fie tăiat. Terenurile, sau lemnul în picioare, au fost vândute companiilor de exploatare forestieră, ceea ce a condus la despăduriri masive ilegale și la defrișări. Începând cu 1990, datorită vânătorii și a braconajului intensiv, se înregistrează o scădere semnificativă a populațiilor de animale sălbatice, îndeosebi a carnivorelor mari.

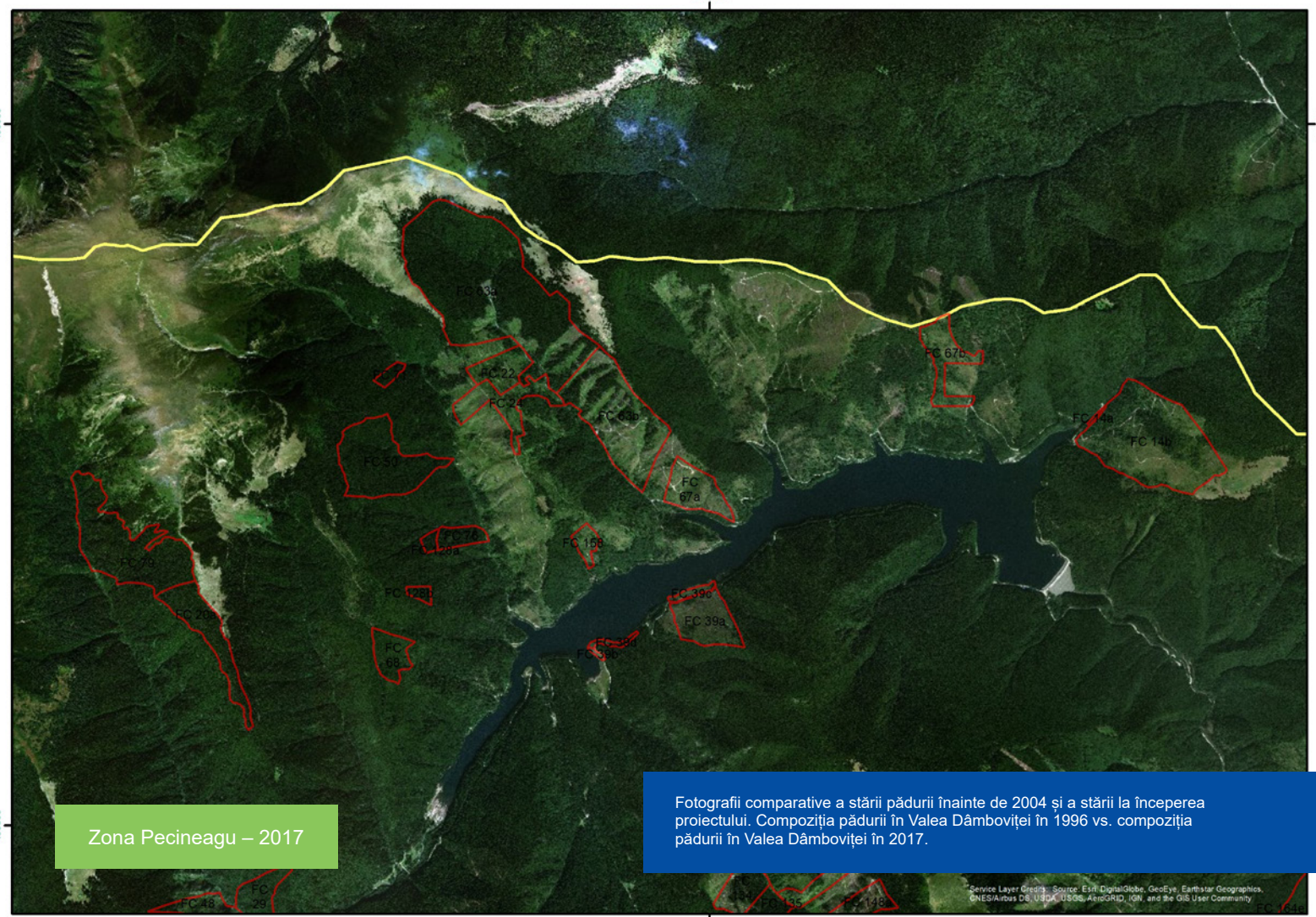
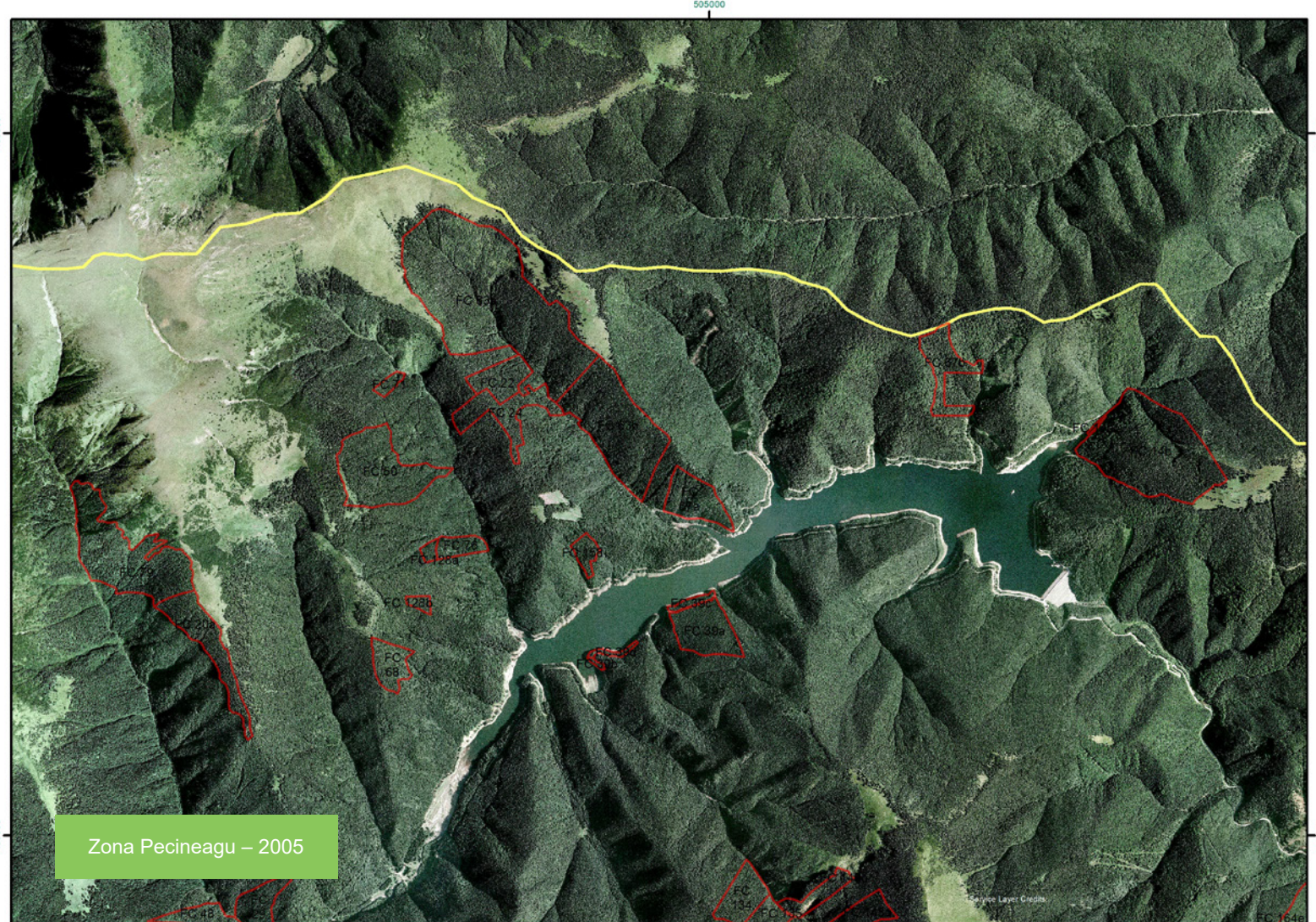

Provocare

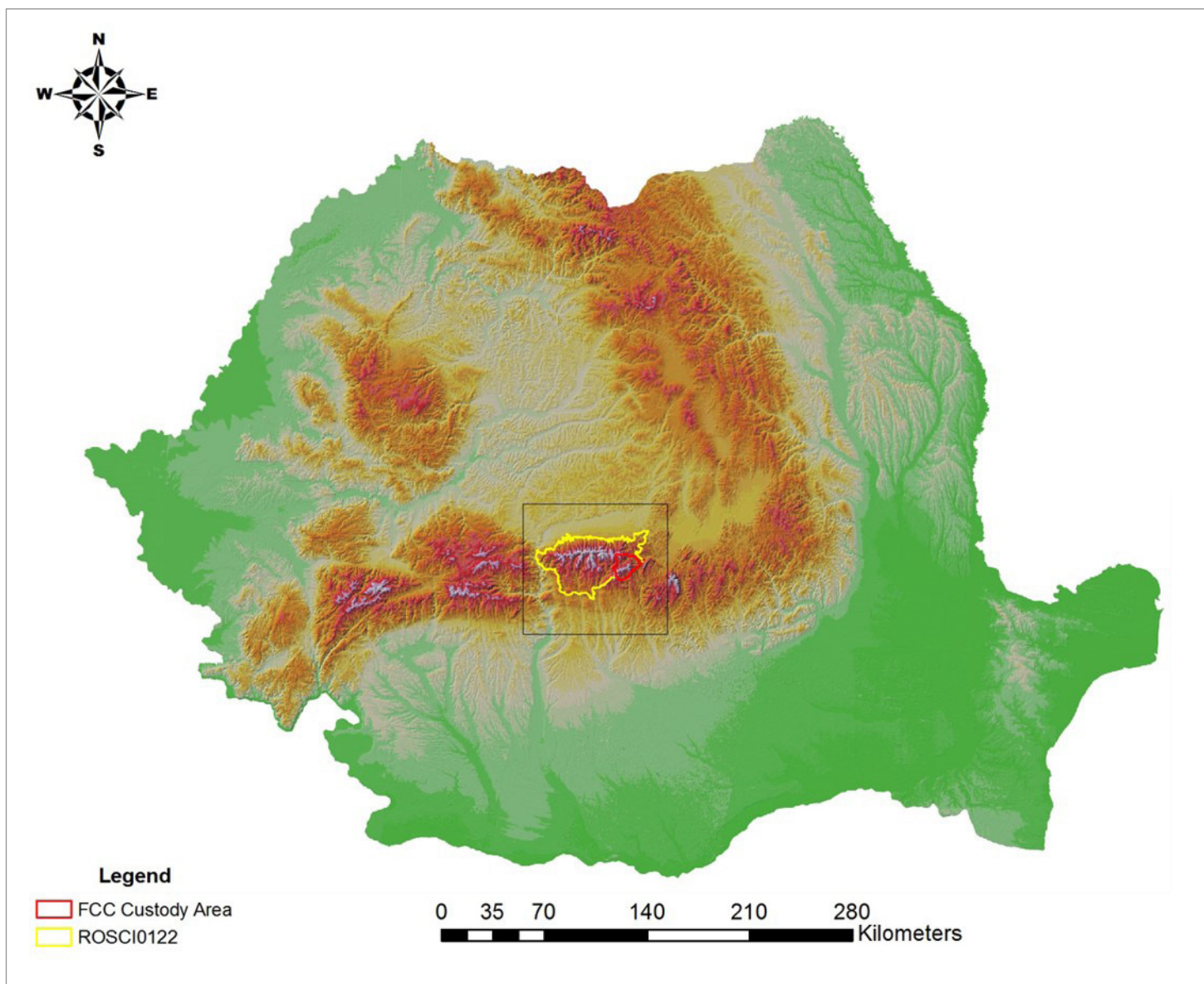
La momentul începerii proiectului LIFE11/NAT/RO/823, cca. 1.500 ha de păduri din zona de proiect fuseseră defrișate și cele mai multe abandonate fără niciun fel de reîmpădurire.

O parte semnificativă din pădurile virgine existente s-au pierdut și specii importante de arbori au fost înlocuiți cu molidul. În același timp, gestionarea pădurilor a împins plantațiile de molid la marginea nivelului alpin și a înlocuit pădurile naturale ripariene (91E0* pădurile aluvionare cu *Alnus glutinosa* și *Fraxinus excelsior*) având un puternic impact negativ asupra sistemului acvatic determinând modificări de pH ale solului, cantități reduse de materie organică în sistemul riparian, lipsa luminii și a vegetației ripariene naturale. Multe nevertebrate și specii de păsări, care depind de acești arbori (cum sunt populațiile de muscar mic (*Ficedula parva*), huhurezul mare (*Strix uralensis*) și ciocănitoarea (*Dendrocopos leucotos*)) au scăzut în mod semnificativ ca număr de indivizi.

Cu toate că am reușit să stopăm, în zona de proiect, aproape în totalitate tăierile ilegale, activitățile umane rămân cele mai mari amenințări pentru habitatele considerate de proiect. Având în vedere politica guvernului actual care slăbește măsurile de control existente, progresul lent și rezultatele slabe ale Catalogului Pădurilor Virgine, precum și diferitele proiecte legislative pe care guvernul le propune care slăbesc procesul de gestionare a ariilor protejate și protecția pădurilor cu valoare naturală ridicată, considerăm că distrugerea habitatelor listate va deveni în curând o amenințare serioasă.

Fotografii comparative a stării pădurii înainte de 2004 și a stării la începerea proiectului. Compoziția pădurii în Valea Dâmboviței în 1996 vs. compoziția pădurii în Valea Dâmboviței în 2017.

Priorități și metode

A. Achiziționarea pădurilor

Încă de la începutul proiectului, am pornit cu ideea de a cumpăra păduri și zone defrișate pentru conservare și reconstrucție, pentru a le proteja complet o dată reconstruite și astfel să accelerăm procesul de re-sălbăticire în zona superioară a văii Dâmbovița.

B. Pepiniere

Scopul nostru a fost să replantăm puieții tuturor speciilor de arbori specifici zonei, indiferent de valoarea lor economică, inclusiv puieții speciilor care au fost reduse drastic ca număr și distribuție datorită practicilor de gestionare a pădurilor. Există foarte puține specii ai căror puieți pot fi folosiți pentru regenerarea naturală prin rădăcini noi și replantare, și din moment ce nu există alte specii de vânzare în afară de molid, am fost nevoiți să ne dezvoltăm propriile pepiniere pentru a produce acești puieți. Pentru a asigura eficiența și adaptarea la condițiile forestiere, am construit pepiniere atât pe suprafețe cu sol fertil îmbunătățit, cât și

pe suprafețe mici în interiorul pădurii. În plus față de diferite alte pepiniere, am construit o seră pentru cultivarea mai ușoară și mai rapidă a materialului săditor. Am urmat cele mai înalte standarde ecologice și nu am folosit ierbicide sau pesticide împotriva buruienilor, fungurilor sau insectelor. În consecință, puieții obținuți de noi au fost mai bine adaptați și mai sănătoși, fără efecte secundare asupra sănătății copacilor în viitor.

C. Reconstrucția compoziției originale a pădurilor pe suprafețele defrișate

Peste 1500 ha de păduri din partea superioară a văii Dâmbovița au fost defrișate în perioada 2004-2012. Din moment ce nici companiile de exploatare forestieră, nici proprietarii de terenuri nu au investit resurse în replantare, și cum nici autoritățile nu au îmbunătățit legea, am decis să cumpărăm unele dintre aceste suprafețe defrișate cu scopul de a reconstrui compoziția originală a speciilor. Am identificat ce speci-

ile originale din informații preluate din primele planuri de gestionare ale pădurilor, observații din teren și opinii de specialitate, toate combinate cu o prognoză a problemelor legate de schimbările climatice. Puieții folosiți, cei mai mulți dintre ei, au fost obținuți în pepinierele proprii, iar fagul și bradul au fost obținuți prin replantare din pădurile învecinate.

D. Reconstrucția șanțurilor și viroagelor generate de tractoarele forestiere

În timpul defrișărilor, buștenii au fost coborâți cu ajutorul tractoarelor generând șanțuri și viroage. În timp, topirea zăpezilor și ploile au adâncit aceste șanțuri de tractor, iar solul a fost spălat ajungând în văi și în cursurile de apă. Pentru a putea elabora un plan de reconstrucție, am efectuat un inventar al tuturor șanțurilor de tractor existente și am identificat amploarea problemelor de eroziune. Pentru a restabili terenul, am umplut manual șanțurile și viroagele cu resturi de bușteni, l-am acoperit cu sol de pe margine și am replantat vegetație.

E. Reîntinerire

În ultimele secole, silvicultura a favorizat molidul asupra altor specii de arbori și a transformat pădurile montane mixte dominate de fag în monoculturi de molid, sărace în specii, cu impact negativ asupra solurilor și vulnerabile la insecte și vânt. Pentru a îmbunătăți biodiversitatea și pentru a iniția o tendință de revenire la ecosistemului inițial, am pus în practică un plan de formare de mici deschideri în monoculturile de molid și replantarea acestora cu specii lipsă

F. Reconstrucția galeriilor ripariene

În procesul de promovare a molidului asupra speciilor apărute în mod natural, habitatele riverane au fost, de asemenea, grav afectate, molidul fiind adesea plantat chiar în malul râurilor. Prin urmare, am luat măsuri de reconstrucție a vegetației aluvionare de-a lungul cursurilor și am înlăturat acele specii care nu sunt specifice arealului (în principal, plantații de molid). Zonele împădurite intacte au fost utilizate ca situri de referință și ca sursă pentru semințe și puieți. Arinul, frasinul și ulmul au fost speciile dominante inițial și au fost folosite în proporții variabile pentru reconstrucția fiecărui site.

Rezultate

01

Achiziționarea terenurilor pentru conservare

Pe perioada de implementare a proiectului:

- Am achiziționat aproape 300 ha de păduri care nu au fost niciodată tăiate și unde compoziția naturală a copacilor și structura de vârstă sunt încă intacte. Aceste păduri sunt esențiale pentru funcția lor de depozit de material genetic;
- Am achiziționat 358 ha defrișate pentru reconstrucție și 990 ha păduri gestionate pentru reîntinerire.

Achiziționarea acestora a fost singura măsură posibilă pentru asigurarea conservării.

02

Reconstrucția terenului

Rezultate:

- Au fost construite trei pepiniere mai mari și cinci mai mici în pădure în care am obținut activitățile de reconstrucție și reîntinerire;
- Am obținut 454,000 de puieți în pepiniere și vom continua să producem puieții necesari pentru reconstrucție în zona proiectului;
- Am plantat un număr total de 1.126.060 de puieți pe o suprafață defrișată totală de 404 ha
- Am reconstruit 23,66 km de șanțuri și viroage produse de tractoarele forestiere;
- Am replantat peste 62,000 puieți de fag și brad argintiu pe o suprafață totală de 405 ha de păduri monoculturi de molid gestionate;
- Am reconstruit vegetația aluvială pe 23,14 km de râu în suprafață totală de 46 ha.

03

Monitorizare

A fost pus în aplicare un program de monitorizare complex care a evaluat eficacitatea activităților noastre de reconstrucție și reîntinerire, pe baza datelor colectate privind structura și funcțiile pădurii, diversitatea vegetației, compoziția și structura plantelor, creșterea și supraviețuirea speciilor, regenerarea naturală și apariția mai multor specii.

Am pus în aplicare și un program de monitorizare a puieților, bazat pe datele colectate privind producția pe-pinieră și pe supraviețuirea și dezvoltarea puieților re-plantați în terenurile defrișate.

04

Alte rezultate

- Nu există semne evidente de eroziune nouă sau eroziune a solului în zonele reconstruite, nici pe zonele mai vechi de intervenție, nici pe cele mai noi;
- >90% puieții plantați în 2013/2014 cresc;
- În general, pădurea prezintă semne de regenerare (50%), și numai 10-15% din puieții plantați au fost pierduți datorită schimbărilor de climă;
- monitorizarea speciilor indicator în zona de proiect: 4 ciocănitori cu spate alb, 2 ciocănitori de munte, niciun muscar mic, numărul vidrelor este stabil, semne clare de revenire a ieruncii;
- Speciile specifice habitatului 91E0*, inclusiv Telekia speciosa, cele mai importante specii din habitatele riverane, nu sunt prezente din cauza gradului de degradare a habitatului.

Comunicarea proiectului LIFE

Activitățile de comunicare ale LIFE11/NAT/RO/823 au fost organizate și desfășurate ținând seama de publicul local și regional, precum și de comunitatea științifică de la nivel național și internațional.

Au fost desfășurate următoarele activități pentru promovarea proiectului:

Au fost montate 2 panouri de avertizare permanente și 10 panouri tematice

în siturile reconstruite

5.000 de ghiduri cu hartă

adresate adulților au fost distribuite în principal pensiunilor locale și turiștilor

2,500 de ghiduri pentru copii

au fost distribuite și incluse în aplicația școlară mobilă „Wild Kingdom“ pentru școlile din jurul Munților Făgăraș

Au fost organizate excursii, ateliere de lucru și vizite ghidate

la care au participat cu reprezentanți din alte arii protejate, autorități locale și naționale, servicii forestiere, etc.

Către viitor

Prioritățile pentru viitoarele acțiuni de conservare vor fi în domeniile:

Protecția pădurilor

Achiziționarea de păduri pentru protecție completă în zonele actuale ale Parcului Național Piatra Craiului, în văile Dâmbovița și Lerești și extinderea în partea de sud a Munților Făgăraș.

Activități de reconstrucție

Continuarea lucrărilor de replantare a zonelor defrișate începute în cadrul proiectului și controlul eroziunii, reconstrucția pădurilor aluvionare și a pășunilor alpine degradate, îndepărtarea speciilor invazive.

Viața sălbatică

Extinderea zonei de protecția a faunei sălbătice, reintroducerea speciilor dispărute și un sistem funcțional d management a vieții sălbătice.

Comunități

Implicarea comunităților locale în activitatea FCC și conștientizarea faptului că Parcul Național Munții Făgăraș este în avantajul lor, monitorizarea comportamentelor și a credințelor prin cercetarea continuă a dimensiunilor umane.

Comunicare

Mass-media regională, națională și internațională, dezvoltarea și implementarea unei campanii de social media.

Dezvoltarea unui Program de Afacerii Verzi

Dezvoltarea unui fond de afaceri verzi, dezvoltarea de afaceri verzi.

Priorități viitoare de monitorizare:

Continuarea activităților de monitorizare inițiate în proiect

cum ar fi replantarea și refacerea solului erodat și monitorizarea plantațiilor existente.

Identificarea indicatorilor

care permit urmărirea pe o perioadă extinsă de timp a efectelor reconstrucției și stabilirea ecosistemului natural al pădurilor.

Continuarea activităților de monitorizare începute

În cadrul proiectului LIFE au fost integrate în schema de monitorizare generală FCC:

- abundența speciilor de păsări;
- diversitatea vegetației,
- fotografie în punct fix,
- prezenta vidrei,
- schimbări în economia locală.

Conținutul acestui material nu reprezintă poziția oficială a Comisiei Europene pentru Mediu. Pentru informații oficiale despre programul LIFE al Comisiei Europene vizitați pagina ec.europa.eu.

Data publicării: noiembrie 2018

© 2018 Fundația Conservation Carpathia. Toate drepturile rezervate.

**FUNDAȚIA
CONSERVATION CARPATHIA**

Șos. Cristianului nr. 12, et. 3
Brașov – România 500053

info@carpathia.org

www.carpathia.org